

POZOR!

invazní druhy

AMBROZIE PEŘENOLISTÁ NENÁPADNÁ, ALE NEBEZPEČNÁ

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Pelyněk černobýl
(L. Čolobentičová)

Ambrozie peřenolistá
(J. Juráková)

Ambrozie peřenolistá (*Ambrosia artemisiifolia*)

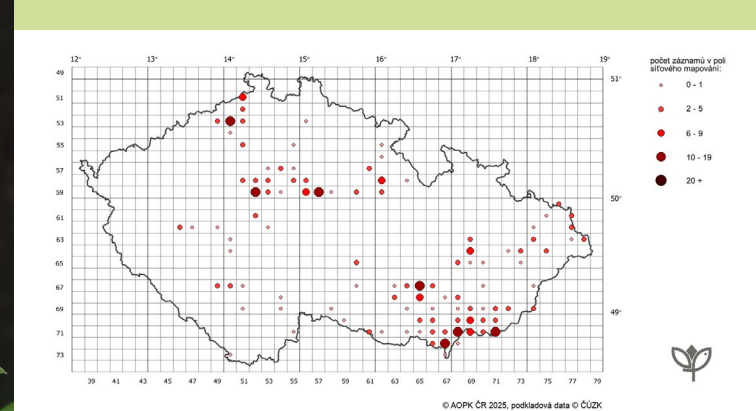
Jde o poměrně nenápadnou jednoletou bylinu, která svým vzhledem připomíná pelyněk (*Artemisia* sp.). Může dorůstat do velikosti 1–1,5 metru, většina rostlin je ale výrazně menší. Stonky jsou bohatě větvené a porostlé četnými chloupky. Pro ambrozii jsou typické členité listy. Kvete až koncem léta a na podzim. Její zelené květy jsou nenápadné, vytváří obrovské množství pylu, který je silným alergenem. Jedna rostlina dokáže vyprodukovat tisíce semen, která v půdě přežívají dlouhé roky.

Jak se semena ambrozie šíří?

- Semena opadávají během zimy a většina jich končí v blízkosti mateřské rostliny.
- V blízkosti řek se šíří i podél náplavů při povodních.
- Na velké vzdálenosti ji nevědomky rozšiřují hlavně lidé – například přesuny půdy obsahující semena, kontaminovaná vozidla a stroje (v zemědělství nebo při údržbě zeleně), silniční a železniční doprava, přeprava a manipulace se zbožím (zejména kontaminované sojové boby a výrobky z nich, nebo krmiva včetně směsí pro zpěvné ptactvo).

Proč je nebezpečná?

Ambrozie je rostlina větrosprašná, produkuje velké množství pylu, který je jedním z nejsilnějších alergenů pro lidi.

Rozšíření ambrozie v ČR (NDOP)

Ambrozie u silnice (J. Juráková)

Rozšíření

Ambrozie pochází ze Severní Ameriky, odkud se s rozvojem zemědělství rozšířila téměř po celém mírném pásu. Dnes se vyskytuje ve více než 30 evropských zemích, především v teplejších oblastech s dostatkem jarní vláhly. Do Česka se dostala už na konci 19. století, převážně jako nechtěná příměs v osivu jetelovin, obilovin a slunečnice. První nálezy ambrozie pocházejí z polí a okolí železnic.

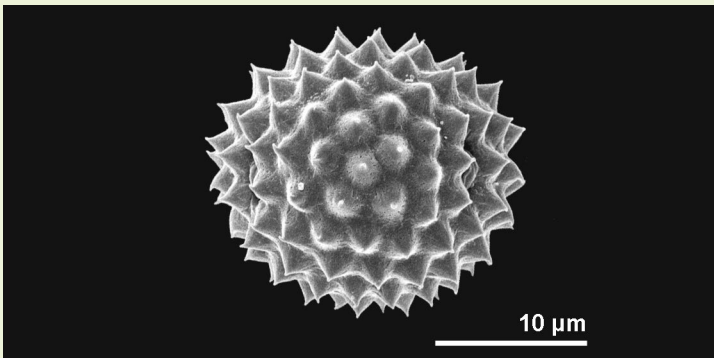
Tři hlavní ohniska výskytu v ČR:

- Jižní Morava
- Polabí
- Ostravsko

Na jižní Moravě, v okolí Břeclavi, se nyní začíná šířit zejména na slunečnicové pole, ale aktivně obsazuje také jiné narušené nebo neudržované plochy, okraje komunikací a okolí lidských sídel. Hlavní cestou šíření ambrozie je zde především silniční doprava a zemědělská mechanizace.

Ambrosie ve slunečnicovém poli (Ch. Délye, INRAe, France)

Pylové zrnko ambrosie (S. Sam, PalDat (www.paldat.org))

Rizika

Plně vyvinutá rostlina ambrosie produkuje stovky miliónů drobných pylových zrn. Pyl je vysoce alergenní – k vyvolání alergické reakce u citlivých lidí stačí jen několik desítek pylových zrn v krychlovém metru vzduchu. Díky své malé velikosti se pylová zrnka či jejich částičky šíří na velké vzdálenosti, takže alergické potíže zaznamenávají i lidé značně vzdálení od ohnisek výskytu této rostliny. Alergie způsobené ambrosií mohou být velice silné a jejich počet neustále roste. Z tohoto důvodu je ambrosie považována za jednu z nejnebezpečnějších invazních rostlin Evropy z hlediska lidského zdraví. U citlivých osob může dokonce přímý kontakt s rostlinou způsobit podráždění pokožky.

Ambrosie je kromě toho i výrazný plevel, který snižuje výnosy zemědělských plodin. Například slunečnici, se kterou sdílí podobnou životní strategii (klíč a plodí v podobnou dobu apod.), může zcela potlačit.

Chemická likvidace a použití herbicidů (jako primárního postupu potlačování ambrosie) je v zemědělství problémové, protože tyto látky často negativně ovlivňují také cílovou plodinu.

Menší rostliny lze snadno vytrhnout (J. Juráková)

Likvidace

Nejdůležitější je zabránit šíření semen. Toho můžeme dosáhnout včasným sečením rostlin před jejich kvetením (v průběhu července či začátkem srpna), což zabrání vysemenění. Seč je však potřeba opakovat, protože ambrosie snadno a rychle regeneruje.

Další možností likvidace je použití herbicidů, nicméně hrozí zde rezistence ambrosie vůči některým chemickým přípravkům. Slabinou ambrosie je její **malá konkurenceschopnost** – v hustém porostu prakticky nemá šanci existovat, proto je důležité zabránit jejímu šíření především na narušených plochách.

- Ruční likvidace: ojedinelé rostliny stačí vytrhnout, ideálně v období před jejich kvetením.
- Použití herbicidů: doporučuje se aplikovat před produkcí semen a následně ošetřené plochy několik let kontrolovat. Pokud se rostliny regenerují, je třeba postup opakovat. Pokud je místo po užití herbicidů oseto luční směsí, která aktivně brání růstu mladých rostlin, stačí často jen jedna aplikace herbicidů.

TIP: Při ruční manipulaci s ambrosií (i při použití herbicidů) je vhodné používat rukavice, protože ambrosie může vyvolat alergickou reakci na kůži. U vytrhávání kvetoucích rostlin doporučujeme i ochranu dýchacích cest (roušky, respirátory).

Mladá ambrosie (J. Pergl)

Jak mohu přispět k likvidaci ambrosie?

- Vytrhávejte ojedinelé rostoucí jedince, ideálně před kvetením (používat rukavice!). Vytrhané rostliny je možné kompostovat.
- Sečte menší porosty (opět nejlépe před kvetením nebo v rané fázi květu). Seč je třeba 2–3 krát opakovat po přibližně 4 týdnech. Posečenou biomasu lze kompostovat.
- Hlaste výskyt ambrosie: na regionální pracoviště AOPK ČR, obecní úřad či zadat do mapovací aplikace (iNaturalist, BioLog, ...).
- Omezte výskyt narušené a obnažené půdy (osít travní směsí, nejlépe lokální).

Při transportu vytrhané nebo pokosené biomasy dejte pozor na rozšiřování semen. Raději nechte vytrhané či pokosené rostliny na místě. Snažte se vyvarovat převozu zeminy kontaminované semeny ambrosie.

Pečlivě očistěte všechny stroje používané při práci s kontaminovanou zemínou nebo při sečení porostů.

Na extrémně zasažených polích nahraďte širokořádkové plodiny více zapojeným porostem, vysévejte obiloviny a pole následně ošetřete herbicidy proti dvouděložným rostlinám.

invaznidruhy.aopk.gov.cz

**Financováno
Evropskou unií**